

ELOFIZETES

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:
6-hasábos petti sor egyezer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Együttér petti sorra 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és esanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Péntek, június 23.

Mal számunk főbb közleményei:

- Hatvennyolc millió az ügyvédeknek.
- A megölt parasztkirály.
- Háborúság egy újságíró körül.
- Háromszáz korona két minta-tanítónak...
- Nem lehet szerződést kötni az orvosokkal.
- Két és fél óra alatt Bécsből—Budapestig.
- A bűnös születésnap.
- V. György Nagy-S rítánia koronás királya.

A londoni koronázás

Arad, június 22.

Tuláradó pompával, az ünneplés óriási méretei között koronázták ma Nagybrittánia és Irland királyává, India császárává V. Györgyöt. Az angol nemzet, a mely a szertartásokban ősi hagyományokat tisztel és óv, önmagához volt hű, a mikor a ceremóniák, egyik legfenségesebbje, a koronázás előkészületeit a végletekig terjeszkedő gondnal, lelkesedéssel tette meg.

A távolból a képzelet nehezen tudja követni a tudósításokat, a melyek azt a látványt írják le, a mikor a koronázó menet V. György királyt és Mária királynét a Buckingham palotából a Westminsterbe kísérte. A brit uralkodópár környezetében ott voltak az állam méltóságai, az angol arisztokrácia teljes számmal, az egyházak és hadsereg sa gyarmatok képviselői, köztük Kincses Indiából valamennyi maharadzsa s az alávetett többi exotikus fajnépek összes törzsfője. A kísérethez csatlakoztak rangjukat megillető sorban a külföldi szu-

verének vagy akik őket legfőbb megbízásból helyettesítik: a trónhoz legközelebb álló hercegek vagy a korona ifjabb várományosai.

A harangzugás és az ágyudőrej, mely a Themze partjáról a brit koronázás óráját jelentette, visszhangra kelt az egész földgolyón, hova e közjogi szimbólum főhatósága kiterjed.

Ez általános hódolati szimfóniához hozzácsatolja a brit határokon kívül az egész művelt világ a maga összehangzó üdvözetét. Mindannyian érezzük, mily komoly történeti pillanat volt az, mikor az angol korona egy új király homlokát érinti. Nemcsak Anglia szerencséje s boldogulása van a megkoronázott uralkodó kezébe léteve: az ő uralma, törekvései, céljai és politikája a külföld felé, az emberség egyetemes érdekeire szintén vizsgálhatnak szükségkép.

Az angol alkotmány ugyan szigorúan meghatározza a királyság korlátozott egyeduralmának joghatárait, az uralkodó—mégis óriási hatalomkörrel rendelkezik a benső viszonyok irányításában s a külső politika intézésében. Erős és nagy egyéniségek a trónon az alkotmány sáncai közt hatalmasan érvényesülhetnek, államművészetük nem ritkán iskolát csinál, szellemük a közszellemre hat és működésükkel a történelem hagyománykincse gyarapodik meg. A közjogi intézmények korlátozó ereje főképp arra való, hogy az állam akkor is bizton megállhasson, jótékony hivatásában akkor se érhesse kár, ha gyengébb kézbe ke-

rül a főhatalom s akaratával a felelős tanácsadóknak nemcsak fedezetére, hanem irányítására is rászorul.

Anglia az utolsó száz év alatt azért lett nagygyá, dús gazdaggá és világraszóló hatalommá, mert két emberöltőn át nagy uralkodók vezették a birodalom ügyeit és előmozdították két nagyratörő nemzedék tehetségeit, munkásságát, sikereit. Viktória királyné hatvan évi bölcs uralma új korszakot teremtett az angol nemzet történetében, s fia: VII. Eduárd király, azt finom diplomáciájával s mély államművészetével a nemzetközi viszonyok kialakulásában jótékonyan tudta alkalmazni egész Európára.

Az uralkodó: V. György valóban fényes világító példák lebegnek, midőn az angol királyok trónján e két nagy előd hagyatékát örökjogon átvette holnap s ahhoz ősi szokás szerint, a koronázási aktus szertartásai közt felavatták.

Hatalmas birodalom, dús és elégedett nemzet fölött uralkodik; kormány-pálcája ereje, koronája fénye hatással lesz Anglia további szerencséjére, a világ sulyviszonyaira, a közbéke ügyére s az emberi polgárisultságra. Nemzet és király ezer szállal szötte össze a mai nagy napon a rokonszenvenek azt az aranyfonalát, mely a mai viszonyok közt annyira szükséges uralkodó és népe között. Boldog nép, melynek nemzeti uralkodója van!

A lelkiismeret.

Irta: Biró János.

A társaság a lelkiismeretről beszélt. Volt olyan is, aki egyáltalában tagadta a létezését, többen példákkal bizonyították az ellenkezőjét. A vita hosszan tartott, végre a társaság megállapodott benne, hogy van lelkiismeret, de csak nagy események keltik fel az emberben. Ekkor megszólalt egy ur, aki még nem vett részt a vitában.

— Éppen abban tévednek az urak, amiben olyan egyöntetűen megállapodtak. A lelkiismeret, vagy azt az érzést, amit lelkiismeretnek neveznek, nagy bűnök, nagy hibák, szóval nagy események ritkán költik fel. A gonosztevők, nagy tolvajok ritkán éreznek lelki-furdalást, a kis bűnösök, kis tolvajok gyakrabban. De nem beszélnek olyan cselekményekről, amelyek az erkölcsi világrenddel ütköznek össze. Egyszerű hibák, amelyekért az embert felelősségre sem lehet vonni, legtöbbször nagyobb nyomot hagynak a lélekben, mint a bűncselekmények. A sikkasztó pénztáros csak addig remeg, amíg kincsével biztonságban nincsen és ennek a remegésnek a lelkiismeret furdalásainoz semmi köze sincs.

A hallgatók közül az egyik félbeszakította:
— Axiomákkal semmit sem lehet bebizo-

nyítani. Mindannak, amit elmondott — ha akarom — az ellenkezőjét állíthatom.

— Ha akarják, szól az előbbi ur, elmondok egy történetet. Igaz történet, az egyik szereplője jó barátom, a másik szereplő — egy kutya, egy közönséges pinszi-kutya.

A társaság érdekes történetet várt, unszolták, hogy beszéljen.

— Néhány évvel ezelőtt — kezdte a szót — egy hideg téli éjszakán Ivánnál voltam. Iván gyermekkoromtól kezdve jó barátom, egészséges, vidám fiú, aki amellet szzenzibilis lélek...

Opakint csikorgó hideg volt, fújt a szél és egy-egy esomó összefagyott havat vagdosott az ablaktáblához, de a szoba meleg volt és barátságos. Mindketten gondolatainkba merülten hallgattuk; vagy tíz percig tartott a csönd, azután megint szólni akartam Ivánhoz.

Iván ott ült az asztalnál, az ajtó felé tartott fejével, sápadt arccal.

— Iván, szóltam, mi bajod?

— Bolondság! szolt de arcára még mindig nem tért vissza a pir s úgy láttam, mintha várakoznék. Hogy kire, vagy mire, nem tudtam... Egy perccel később barátom hozzámfordult és beszélni kezdett.

— Igazad van. Engem bánt valami. Tudom, hogy bolondság, tudom, hogy képzelődés...

Megint az ajtó felé nézett.

— Ugy-e, kérdezte komolyan, nem hallasz kaparást az ajtón, sem kutyanyöszörgést. Olyan komolyan kérdezett, hogy nem tudtam kinevetni.

— Persze, hogy nem hallok semmit, szóltam.
— Ugy-e, hogy nem, szólt. Tudom, hogy nincs. nem lehet az ajtónál senki, semmi és mégis, mintha valaki kaparná az ajtót, mintha egy kutya szükölne panaszosan az ajtó elött...

Megdöbbenve szóltam hozzá:

— Iván, ne tréfálj.
— Nem tréfálok, de azt se hidd, hogy megbolondultam. Inkább elmondom, hogy mi bánt engem.

A szava komoly volt, szinte fájdalmas. Azután beszélni kezdett:

— Egy esztendővel ezelőtt történt. Ilyen csikorgó volt a hideg épen, füttyült a szél is és épúgy, mint most, összefagyott hócsomókat repített magával. Egyedül voltam az utcán a rideg éjszakában és siettem hazafelé. Az egyedülvalóságban rosszul éreztem magamat, bár félni nem félttem.

Az utcán, a járda közepén egyszerre egy kutyát pillantottam meg. Pinszi-kutya volt a jámbor és kék szalag volt a nyakára kötve. Hogy ki volt a gazdája, hol maradt el tőle, ma sem tudom. A szalag a nyakán olyasmire mutatott, hogy asszony, talán egy vén kisaszony a tulajdonosa. Ott állott szegény becézett ki-

Háromszáz korona két minta-tanítónak...

Kisjenő és Talpas iskolái.

A Kölcsey-Egyesület választmányának mai ülésén Láng Mihály tanítóképző igazgató, Wagner János és Szöllösi István tanítóképző tanárok a tanítók Trefort-díjáról a következő jelentést terjesztették be:

A Kölcsey-Egyesület megbízásából június 20-án és 30-án megvizsgáltuk Kisjenőn, Hervai Bernát, Talpason Patkó Imre iskoláját. Mind a két igazgatótanító a IV., V. és VI. osztályokat tanítja egy szobában. Örömmel voltunk a két iskolában, mert a népiskolai tanterv ideálját megközelítő élettel tapasztaltuk bennük. A tanítók egyéniségében a kedvesség, nyíltság és lelki mozgékonyság figyelemre méltóval párosul mindkét helyen. Amennyire egy pillantásból következtethetünk, a tanítók azt mondhatjuk, hogy mindkét állami iskola többi osztályában is működőben van az tulajdonságok. Ebből azt következtetjük, hogy Hervai Bernát és Patkó Imre igazgatósága alatt a népiskolai tanterv iszekembere hagyományos működő tanítótestület gondozza a gyermekek testi és lelki életét. MIBEN...
...és a magyar népoktatásnak szívesvágóságát megmutatja, hogy ahol a tanító az iskolában a tanulóknak lelkét legerősebben kapcsolhatja bele az élet szükségleteibe és jelenségeibe, alig van egy néhány tanulója. Amíg a népiskolai tanterv végrehajtásában nem az lesz a szempont, hogy mindenki elvégezni tartozik a hatosztályú népiskolát, hanem csak az, hogy tizenkettedik életéve beöltéséig járni tartozik oda, addig az élet mindig csak a harmadik és negyedik osztályból fogja kapni a fiukat és lányokat az ügyes majdnem csak papíron a statisztikai rubrikák számára élő iskolákban. Kétségkívül igaz, hogy pl. Kisjenőn az IV. és V. osztályban voltak csakugyan helyes kérdések. A hatodik osztályban tanulóinak számára is megfélemlítő hely nekik a szűkös iskolák. Ebből sem szabad gondolni a talpas iskolákra, mert a talpas iskolákban a hatodik osztályban tanulókat a kaphat elégedős szinten. A társadalmi életben a gyakorlati élet szükségletek megértésére, önálló gondolkodásra szoktatni tanítványait. Hogy az önálló gondolko-

dásból származó cselekedetek ennek az iskolának állandó életcéljai, abból láttuk, hogy a tanulók nemcsak jó felekezettekkel, bírák és kisegítő magyarázatokkal, hanem jó kérdésekkel is jelenkedtek a tanítónak. Ebből azt következtetjük, hogy Hervaitól a tanulók nemcsak megtanulták az ismereteket, hanem meg is szerették, a megszerzésükhöz szükséges munkát. Erre csak az a tanító képes, akinek lelkében összefonótt a tanítványok és a munka szeretete. Hervai hasznos társadalmi működéséről a Kölcsey-Egyesület is meggyőződött, amikor a leendő aradi néprajzi múzeum számára Kisjenőn oly egyszerű néprajzi kiállítás rendezett. Epon mert ilyen képességei vannak, különösen, hogy Hervainak iskolájában a természettudományi ismeretek tanításához nincsnek eszközök. Népünk gondolkodásán a helyes kialakításához nélkülözhetetlen, hogy a népiskolai tanulók természettudományi ismereteket munkájában is tanuljan megismerő a törvényszerűségeket, melyeken uralkodva építhetjük fel a magunk és a társadalmunk boldogságát. A leglényesebb és leleményes tanító is fogatékossan tudja csak végrehajtani a munkát, ha iskolájából hiányzik efferé kis múzeum. A kézügyességi oktatáshoz is szüksége van a Kisjenő iskolának némi felszerelésre és helyiségre. E nélkül csak a rajzoktatással valóította meg a Kisjenő népiskola a modern kívánalmakat a tanításra és a fantázia fejlesztésre vonatkozólag. MIBEN...
...Délután még Edes Elemér és Márkus Vilma I. és II. osztály tanítványai, délután Talpas Imre Lenke III. osztály tanítványai győztek meg bennünket arról, hogy a Kisjenő állami népiskolában értékes munkát végeznek. Megérdemli a Hervai helyes vezetése alatt jól működő testület, hogy a társadalmi nyilvánosság iránt oly fogékosan a Kisjenő társadalom a szerencsésen rendelkezésre álló erőforrásokat az iskola mintaszertű kiépítésére és felszerelésére megmozdítsa. Harmadikán délelőtt voltunk a talpas állami népiskolában, melynek igazgatója, Patkó Imre tanítja a három felső osztály növendékeit. Neki az év végére a hatodik osztályban egy leány növendéke maradt. A harmincöt tanulóból a többi a negyedik és ötödik osztályban ugy osztott meg, hogy a nagyobb szám a negyedik osztályban volt. A talpas állami népiskola, melyben még Kababé Gyurfas és Novák Vilma tanít, hivatalos mintaszertű fejlesztő intézmény. A szemlélő hamar megérzi, hogy a tanítók és a tanítók közt

közvetlen, okos szeretet a kapocs. Ez annak a figyelmzett együtt munkálásnak az eredménye, melyel a három tanító egymást kiegészíti, de kétség-telenül része van ebben annak a megbecsülendő támogatásnak is, melyben a gondnokság Kababé István önként és Schleifer Árpád jegyző a lelkes és munkás tanítókát részesíti. Ez az öröndetes állapot első sorban Patkó Imre tanító és társadalmi szereplésének következménye. Iskolája mintaszertűen megközelíti a népiskolai tanterv ideálját. Tanítványai élettel és lelki élettel valóban biztosan gondolkodnak. Gondolataikat készséggel és szabatosan fejezik ki, noha románai a tanulók többsége. Örömmel tapasztaltuk, hogy Patkó tanítványai gyakorlati életben, tanulói természetű társadalmi intézményein keresztül tanulják megismerni a világ jelenségeit. Azt is elismeréssel állapítottuk meg, hogy a talpas gyerekek nem a hagyományos felelő nyelvtani gyakorlatokkal, hanem szemléletek és élmények fogalmazásával gyakorolták magukat a magyar nyelv írásbeli használatában. Igen ügyesek a tanulók a rajzolásában, a kézügyességi oktatás eredménye pedig egyenesen meglepő. A természettudományi oktatáshoz a talpas iskolának megkezdődött egy iskolai múzeumot. Nagy kár, hogy a fizikai és kémiai ismeretek kísérleteihez a talpas iskola tanítóinak sincsenek eszközeik. Reméljük, hogy a népművelésen oly szeretettel dolgozó igazgatótanító leleménye meg fogja tudni szüntetni ezt a fogyatékosságot. Iskolája helybeli barátai is előteremik talán azokat a minimális költségeket, melyekkel a legszükségesebb kísérletekhez egyszerű eszközöket a tanító is könnyen szerezhet és készíthet. A természettudományok ilyen kísérletekre alapított tudása növelni fogja azt a tudatos munkaszeretetet, mely Patkó tanításának igazi értékes iskolai eredménye, de meg fogja szaporítani erősen a jövőben nemzedékben azoknak is a számát, akik az általa oly jól kezelt népkönyvtár tudásuk bővítésére keresik fel a talpas iskolát. A választmány elfogadta a szakbizottság ja-

csány jóság fény megemlékezve a járda szélen egy-egy dermesztő szélrohannál láttam, ahogy összerázkol. Talán megszántam, talán élőlény után kíváncsi lettem, szőlőtartót kezdtem. Első hívasomra habozni látszott, megható volt a kis állat létezésére. Kutyus, szóltam, kutyuskám. Pár lépésnyire közelített felém. Aztán megint hívtam; beletartott egynéhány percbe, a míg magamhoz edesgettém. Azonutal jött velem. Kicsi, fekete szemében csillogni láttam a hálát éreztem, a mint hozzádörzsölődött téli kabátom szegélyéhez. Minden utcasarkon megállott, majd hívó szavamra velem jött újra, s amikor barátságos szótlan hozzá, fel let ugrált a kabátomra. A lakásunk kapujához értünk és barátságos, meleg szóbánra gondolva, egyszerre felvidultam. Miközben a kaput kinyitottam; tekintetem a hozzádörzsölődő kutyára esett. S egyszerre kényelmetlen érzés fogott el. Mit csinálok én egy kutyával... Majd nem hogy aludni, bepiszkolja a szobámat, talán még a tolvajlás vádjá is ér miatta. És egyszerre megbántam, hogy a kutyát elcsaltam magammal. Nem sokáig haboztam. Hirtelen kinyitottam az ajtót, beugrottam rajta és belülről ráfordítottam a kalesot. A kutya ott szűkölt az ajtó előtt és karmaival kaparászott rajta...

Siettem föl a lépcsőn, ide a szobába, azután lefeküdtem. És eszembe jutott a kutya. Hogy eselődött bennem a szegény állat, hogy kétségbeeshetett, a mikor egyszerre magára maradt a dermesztő éjszakában. Egyszerre izgatott lettem. Eh... szóltam magamban — csak nem fogok lelkifurdalásokat érezni — egy kutya miatt. Erőszakoltam az alvást, de álom nem jött a szememre. Hol jobbra, hol balra forogtam az ágyban s a kutya nem hagyott nyugodni. En a meleg, kényelmes ágyban, a kutya odakint dermesztő hidegben, Akaratomon kívül magam előtt láttam nyakán a kék szalaggal szemében a rémületbe dobott ember végtelen kétségbeesésével. Az állat szeme kifejezőbb mint az emberé. Mindezt elgondoltam s azon töprengtem, hogy hol van, mit csinál most a kutya. Talán még ott van a kapu előtt és szűkölye kaparja az ajtót... Talán meg is dermed a kapu előtt. Vagy talán ide-oda futkos az ismeretlen vidéken. A szívem hangosan kezdett dobogni és a szemem könnybe lábadtak. Egyszerre riadtan ültem fel az ágyban. A szobám ajtáján kaparást hallottam és szűkölyt az ajtó előtt. Benne volt ebben a szűkölésben a kutyanezet-ég minden fájdalma, minden keserve. Végig ludbörzött belé a testem... Igyekeztem megnyugtanni magamat. Az

a kutya nem jöhet fel ide a bezárt ajtón keresztül... de az ajtómon a kaparás meg nem szűnt s a keserves nyöszörgés megfagyasztotta bennem a vért. Kinyitottam az ajtót, Persze, hogy semmi sem volt odakint. Lefeküdtem újra és a kaparás szűkölés újra kezdődött. Engedelmeskedtem a kényeztetésnek, felöltöttem és folyton logikusán gondolkozva lementem a kapuzoz. Kinyitottam, a kutya nem volt sehol. Ki tudja, hova, merre ment azóta. Igyekeztem megnyugtanni magamat. Biztosan ráakadt a gazdájára. Felmentem és újra lefeküdtem... s a szempillámra nehezdedő álmot újból meg újból panaszos nyöszörgő szűkölés verte ki a szememből. Hallottam azóta többször is, hallom ma is, bár tudom, hogy képtelenség, tudom, hogy hallucináció. Hallom most is, hallom ma is, hogy a társaság meg van illetődve. És mi történt Ivánnal szólalt meg valaki. Semmi jelentős. A pincsi mindaddig szűkölt az ajtó előtt, a míg egy kőbor ebet magához nem fogadott. Azután eltűnt végképp a lelkiismeret kutyája is, a minthogy eltűnik, párává oszlik a világon minden egyéb is.

vaslatát. A kitüntetett tanítóknak a Trefort-díjat gondnokságuk után fogja elküldeni a Kölcsey-Egyesület.

Hatvannyolc millió az ügyvédeknek.

(A képviselőház ülése.)

Távirati tudósítás.

Budapest, június 22.

Székely Ferenc igazságügyminiszter beszéde volt a mai ülés kiemelkedő eseménye. Nagy tetszéssel találkozott a beszéd a Ház minden részén mert a miniszter a tárcája keretében elhangzott összes felszólalásokban foglalt kívánságok figyelembe vételét ígerte meg. Többször ismertette álláspontjához híven ma is ellenezte a sajtó radikális és reakciós irányú reformját.

A Ház mai ülését délelőtt negyed tizenegy órákot nyitotta meg Berzeviczy Albert elnök. A jegyzőkönyv hitelesítése után Hegedüs Loránt a pénzügyi bizottság nevében beterjesztette a július hó végéig szóló indemnitási törvényjavaslatot s kérte, hogy az osztályok mellőzésével sürgősen tüsszék napirendre. A Ház hozzájárult.

Ezután következett a napirend

(az igazságügyi tárca)

költségvetésének folytatódó tárgyalása.

Simonyi-Semadám Sándor: Pártja, a néppárt nevében kijelenti, hogy a költségvetést nem fogadja el. Tegyük olcsóbbá az igazságszolgáltatást, de arról is gondoskodjanak, hogy az olcsóság sok kísérleti pörre adjon alkalmat. Szigorítani óhajtaná a büntetőtörvénynek a csalásra vonatkozó részét.

(Beszél a miniszter.)

Székely Ferenc igazságügyminiszter: Örömmel szól az ellenzéki szónokok beszédéről s kijelenti, hogy már legközelebb benyújtja a polgári perrendtartás életbeléptetéséről szóló törvényjavaslatot. Ezután fog következni a telekkönyvi rendtartás módosítása. Szól az igazságügyi szervezetek működéséről; az ügyészségről felesleges beszélnie, mert az mintaszerű intézmény. Elismeri, hogy a budapesti járásbírók épületei alkalmatlanok. A bajon a központi járásbírók felállításával fognak segíteni, a pénz és a telek már meg van. Reméli, hogy már rövid idő múlva hozzáfoghatnak az építéshez. Ha a polgári perrendtartás életbe lép, több munka lesz a járásbíróknál, de ezt megbírják majd, mert kisegítő erőket fognak kapni. Óvatosságból negyvenöt új bírói és negyven új jegyzői állást szervezett s ezt fölvetette a költségvetésbe. Az ügyek feldolgozása tekintetében a törvényszéknél a helyzet jobb. A királyi táblák személyzetét szaporítani fogja az által, hogy a Kuriához nem neveznek ki kisegítő bírákat táblai bírókat. Sajnos, a Kuriánál a legrosszabb a helyzet, s nem javult a Kuria tehermentesítésére vonatkozó intézkedésekkel sem.

(Előcsodott bírák!)

A petíciók sok munkát adnak a Kuriának, a bírákat elvonja a tanácsokban való rendszeres munkától. A kuriai bírákra is meg kellene állapítani a nyugdíjazásnál a 65 éves korhatárt. Emelni kell a Kurián és a táblánál a tanácselnökök számát. Foglalkozik Ráth Endre beszédével, amelyben előadta a bírák memorandumát. A szelekciót meg kell kezdeni a legalsó fokon. Akik nem tehetségesek a vizsgáikat csak nehezen, bukdácsolva teszik le, nem nevezi ki. Nem nézi az eladósodást, hanem azt, hogy valaki miért csinálta az adósságot. Más az, ha valaki szülőit tartja el és más, ha valaki iparszerűleg csinálja az adósságokat s folyton váltókon nyargal. Az ilyen bírót nem nevezi ki, bármily sokáig is várakozzék az előléptetésre. Az automatikus előléptetésbe nem lehet belemenni. Elismeri, hogy Budapesten a járásbírók kritikán alóli helyiségekben vannak, sok helyen megtörtént, hogy a bírósági jegyzők a spájzba kerültek. (Derültség.) Rossz viszonyok közt van a pestvidéki járásbírók is, ősszel hozzáfognak az új épület építéséhez.

Ráth Endre: Kézdivásárhelyen is?

Székely Ferenc igazságügyminiszter: Arról ne beszéljünk, mert az nagyon nehéz kérdés! (Derültség.) Szólt ezután a börtönügyi viszonyokról s megemlíti, hogy a fegyházakban 1700 üres hely van ez idő szerint. (Derültség.) Intézkedett tehát, hogy a szamosújvári fegyházat javító-intézeté alakítsák át.

(Nem kell a sajtóreform.)

A polgári törvénykönyv novelláris módosítása hamarosan el fog készülni s akkor tüstént a Ház elé hozza. Komolyan foglalkozik a tőzsdebírók reformjával; a szövetségi uzsora kérdésében most folyik a tanácskozás. (Helyeslés.) A szerzői jognak Amerikában való biztosítása már folyamatban van. A sajtó terén radikális reformokat nem kíván, mert arra nincs szükség, de gondoskodni kíván arról, hogy a családi szentély érthetlensége és a titok biztosítása törvénybe iktattassék. Az ügyvédség reformját társadalmi uton kellene megoldani. Magyarországon 6800 ügyvéd van s ha évente tizezer korona bruttó bevételt számítunk egyénenként, akkor is 68 millió koronát áldoz az ország évente az ügyvédeknek. Pedig Magyarország összes igazságügyi intézményei 62 millióba kerülnek évenként. A költségvetést elfogadásra ajánlja.

Elnök: Az ülést tíz percre felfüggeszti. Szünet után Csermák Ernő beszélt a javaslat ellen.

Az ülés vége két órakor.

Két és fél óra alatt Bécsből—Budapestig.

— Umlauf százados repülése. —

Távirati tudósítás.

Budapest, június 22.

Ma hajnali négy óra tájban a Bécs mellett lévő simmeringi mezőn egy csomó gépész és pilóta jelenlétében három versenyző: Miller főhadnagy, Székely mérnök és Umlauf kapitány kibuzatták a repülőgépeiket a hangárjaikból és starthoz állottak. Kihozatta a meteorológus a műszereit is, a levegőbe eresztett egy nagy piros játékgömböt, figyelte, milyen irányban viszi a szél, milyen sebességgel. És megállapította, hogy viharra ugyan nincs kilátás, de azért nem tanácsolja a fölrepülést, mert szélesönd nincs és a távolabbi légrétegek veszedelmet rejthetnek magukban.

Az aviatikusok között szivarját kedélyesen rágesálva állt a hizásnak indult Umlauf kapitány. Amikor az időjós befejezte az előadását, odaszólt az egyik aviatikus-bakának:

— Aufkurbeln!

Ez azt jelenti, hogy a villamos gyújtóműködésbe lehet hozni, a benzín most már aprókat robbanhat, a csavar megindul és viszi a hatalmas vászonmadarat.

A katona kurbilizott, közben Umlauf kapitány felöltötte prémes bundáját, a fejére szemüveges főkötőt tett, majd beült a dupla fedelű gép kormányzékébe, barátságosan visszaköszöntött a környezetéhez és azt mondta:

— Ezzel a széllal még meg lehet bírkozni.

Negyven méternyi gurulás után már ég és föld között lebegett az egyszerű és hatalmas alkotás és Umlauf lovagot a fölkelő nap sugarai sütötték. Nagy sebességgel szelte a léget és három perc múlva már a háromszáz méter magasságba jutott gép eltűnt a nézők látóköréből.

Budapest felé.

A kapitány, aki a Zeit által kiírt verseny egyik pályázója, a legrövidebb bécs—budapesti légiutat választotta, nem törődve azokkal a híres légáramlatokkal, amelyek mumusai a repülő-embereknek.

Hat óra 35 perckor már Esztergom fölött látták a bátor katonát. Körülbelül hatszáz méternyi magasságban szállt a Duna fölött. Hajómunkások és a mezőn dolgozó parasztemberek

kalaplengetéssel üdvözölték. Egyes falvakban, amelyek fölött átrepült, meghúzták a harangot: Hat óra ötvenöt perckor már Aquincum fölött volt a kapitány; itt pillantotta meg Budapestet. Átrepült az újpesti vasuti hid fölött, még mindig a hatszáz méternyi magasságot megtartva.

Megérkezés Rákosra.

A gyárba igyekvő munkások a kalapjukat dobálták a levegőbe, a halkán berregő gép után futottak, amely azonban nemsokára eltűnt a szemük elől, mert három perc múlva Umlauf kapitány már a rákosi lovassági gyakorlótérre volt, leszállásra állította a gépét, amely hat óra ötvennyolc perc és negyvenhat másodperckor a repülőteri igazgatósági pavillonnal szemben, attól körülbelül hatszáz méternyi távolságban simán leszállt.

A katonai gyakorlatokat egyszerre félbeszakították, tiszték, közlegények siettek a leszállás helyére, hogy a kilépő kapitányt üdvözöljék. Odasiettek Pivny Béla titkár, Massányi dr. meteorológus, Schnitzer, a Daimler-cég magyarországi cégvezetője, újságírók és mozi-fotografusok. Lelkes éljenzés köszöntötte a kapitányt, aki fővegét leszakította a fejről és örömtől sugárzó arccal kiáltotta:

— Éljen Magyarország!

Aztán kiszáll a gépből és utasításokat ad a közben szintén megérkező montőröknek, hogy gépét a hangárba tolják.

Néhány pillanat telik még el és szoros gyűrű támad a kapitány körül, a mindenfelől odarohanó emberekből.

Abban a percben, amikor a biplánt betolják a fellobogozott hangárba, nagy pukkanással felszakad az egyik pneumatik. Betolják a gépet a hangárba. Letenni a hangárt, — szóval meg újra magyarul a kapitány, kissé elvétve a szót, de megértik, beteszik a hangár kapuját. Leveti nagy szőrbundáját, prémnadrágját és pillanat múlva már a 13 ik dragonyos ezred csillogó egyenruhájában áll előttünk. A hangár előtt új éljenzés fogadja.

— Éljen a magyar, éljen Budapest! — felel az ünneplésre megint magyarul Umlauf.

— Éljen az első magyar aviatikus! — szóval meg újra a pesti humor, amibe ez alkalomból bizonyos keserűség vegyül. Félrevonul a hangár árnyékos oldalára és az új újságírók megkérlik, mondja el az utját.

— Ich red' nicht viel, ich fliege, — mondja Umlauf, de azért belefog. Érdekes, bravuros utjáról ezt mondotta:

Az utazás leírása.

— Félnégykor keltem, élénk szél volt, de mégis elhatároztam, hogy Budapestre repülök. Elindultam Bécsújhelyről Simmeringre, a start-hely felé. Félőtkor haladtam át leszállás nélkül a start felett és kelet felé vettem utamat. Kelemetlen oldalszelem volt, úgy hogy állandóan gosiroznom kellett, ami nagy fáradtságomba került. Nagyon nehéz volt a tájékozódás is, mert a levegő párás és ködös volt, úgy hogy tájékozódást egyedül a napkorong és a Dunának néha felcsillanó tükre nyújtott. Folyton a Duna jobbpartjára haladtam, egészen Gönyőig ahol áttértem a folyam balpartjára. Komárom mellett elhaladva, folyton a balparton repültem Almásfüzitőig, ahol megint átkeltem a Duna jobbpartjára. Itt következett utam legkellemetlenebb része. Elém kerültek a pilisi hegyek, amelyekre hogy baj nélkül átjuthassak, 600—800 méterre kellett emelkednem. Azonkívül vertikális légáramlatok támadtak meg, amelyek a gépet majd minden pillanatban felbillenéssel fenyegették, úgy hogy minden irányban szükségessé váló kormányzás következtében a gép nagyon igénybevett. Másrészt e helyzetben a

gép erősen rázott, úgy hogy szinte tengeri betegséget kaptam a levegőben. Ez a kényelmetlen utazás mintegy negyven kilométeren át tartott, addig, amíg Óbuda felett kitértem a Duna felé. Az újpesti vasúti hidnál keltem át megint a Duna felett és a várost átrepülve, — itt vagyok, amint látják.

A leggyorsabb gép.

— Gyönyörű gépe van, kapitány ur! mondják az újságírók.

— Ugy nézzék meg uraim, hogy ez ő felségének leggyorsabb repülőgépe, — válaszolt büszkén a kapitány. — Egyébként saját konstrukcióm ez a biblán, azaz kettőnké, Paulalé és az enyém. Gyorsaságáról híres a wienerneustadi repülőtéren. Ezen csináltam meg negyven perc alatt Wienerneustadt-Sopron között az utat, két Etrich-géppel szemben.

Befejezve elbeszélését, automobilba ült Umlauf kapitány és kíséretével a Hungári-szállodába robogott, ahol egyenesen a még itt időző Bier főhadnagy szobájába ment és kihuzta az ágyból.

— Szervusz kamerad, — üdvözölte őt a meglepett főhadnagy és megölelték egymást.

Negyedóra mulva leent reggeliztek a Hungária teraszán. Elmondta, hogy szüleinek birtokuk volt Pozsony mellett, ott töltötte gyermekkorát, onnan maradt emlékében a magyar szó.

— *Dort hab' ich auch csárdás getanz't,* — fejezte be a kedves visszaemlékezést. Egyébként a kitűnő kapitány-aviatikus teljes nevén frankwelli lovag Umlauf János 1870-ben született és 1886-ban a libenai hadapródiskola növendéke közé lépett. Most a tizenharmadik dragonyos ezred kapitánya és 1910. október óta a bécsi aviatikai telephez van beosztva. Hat gépet konstruált eddig, köztük két monoplánt és négy biblánt. Délben a tizes huszárok tisztikara látta vendégül.

Umlauf és Bier holnap reggel repülnek vissza Bécsbe.

TANÜGY.

(—) Vizsgálat a sikeknéma intézetben. Vasárnap, a hó 25-én, délelőtt 8 órától 11-ig tartják meg ebben az emberbaráti intézetünkben az iskolai évet bezáró vizsgálatot. Az intézetnek a lefolyt iskolai évben 6 osztályban 70 mindennapi és két iparosztályában 17 iparostanulója volt. A vizsgálaton a növendékek *élelőszóval* fognak felelni és ki lesznek állítva kézügyességi készítményeik, női kézimunkák, írásaik és rajzaik. Az érdekes vizsgálaton szívesen látnak vendégeket.

(—) Az „A. V. T. E.” tagjainak. Fölkérem az Aradvidéki Tanítóegyesület tagjait, amennyiben az egyesület, nemkülönben a Kovács Vince és Varjassy Árpád alapítványok jótéteményeiben részesülési óhajtanak — hogy az eziránti kérvényüket legkésőbb július hó 2-áig az egyesület elnökségéhez benyújtsák. Nevezett alapítványok nyomán körülbelül 500 korona fog kiosztatni. Ezen több részre osztandó segélyben csak azon tanítógyermekek részesülhetnek, kik az 1911–12. tanév folyamán az aradi tanítóképzőintézetben nyertek elhelyezést. Ugyancsak a fent jelzett időre be-terjesztendő az azon kérvények is, amelyek a *Ferenc József Tanítók Házába* való felvételt békéltetik. Ezen kérvényekhez csatolandók: születési bizonyítvány, végzett tanulmány s erkölcsi magaviseletről szóló bizonyítvány, azt az okiratot, melynek alapján a felvételt jogosan kérheti, vagyoni és családi kimutatás, legújabb keletű hatósági orvosi bizonyítvány, a netaláni ösztöndíjak élvezéséről vagy annak ellenkezőjéről szóló bizonylat, a folyamodó nevére címzett s 45 filléres postabélyeggel ellátott boríték. Arad, 1911. évi június 22. Az elnökség.

A megölt parasztkirály.

— Itélet előtt. — Az ügyész kérdései. —

Távirati tudósítás.

Békésgyula, jun. 23.

A tárgyalás negyedik napján alig mutatkozott valami érdeklődés a bűnpör iránt. A terem félig üres, unottan hallgatják a tanukat, majd csak a verdikhozatalra lesz már itt közönség. Hírlik, hogy Békéscsabáról több száz paraszt fog Gyulára utazni, hogy meghallgassák az esküdtek igazmondását. Befejezték a bizonyítási eljárást.

Gábor József törvényszéki elnök reggel fél kilenckor nyitotta meg a tárgyalást. Nyomban előterjesztést tett Kenedi Géza védő, aki arra a körülményre nézve, hogy *hogyan milyen volt Achimnak a botja*, kérte Sailer Elek főszolgabíró és Kurz Antal vizsgálóbíró kihallgatását. Ugy ezeknek, mint Remenyák dr. csabai kórházigazgatónak a kihallgatását elrendeli a bíróság.

(Az újságvásár.)

A mai tárgyaláson elsőnek Ladányi István, Achim jóbarátját és titkárát hallgatták ki. Elmondta, hogy Achimot Szabó Ernő és Staffel nyomdász vették rá a Friss Újság megvásárlására. Azzal érveltek, hogy Achim a támadók ellen másképpen nem tud védekezni. Azt is előadta, hogy Achimot az utóbbi időben folyton fenyegették, úgy, hogy már a Nádorkávéházba se mert elmenni. A gyilkosság előtt való estén Achimmal együtt utazott Budapestről Békéscsaba, de a képviselőnél nem volt se bot, se fegyver, csak egy utitáska. A tanut vallomására megeskette a bíróság.

(Zsilinszky Margit.)

Nagy mozgás keletkezett a közönség sorában, amikor az elnök odaszólt a teremszolgának:

— *Hivja be Zsilinszky Margit kisaszonny!*

A bírák előtt megjelenik egy huszonegyesztendős, diszkrét eleganciával öltözött gyönyörű barna leány, a két Zsilinszky-fiúnak a nővére. Végtelen szomorúsággal tekint a vádlottak padján ülő testvéreire, letörli a szeméből kifutó könnyeket és elfogódva várja a kérdéseket.

Elnök: Ön, mint a vádlottak testvére, a törvény szerint nem köteles vallomást tenni. Kérem, kíván-e vallani?

Tanu (halkan): Igen. Vallani akarok.

— Tud ön arról, hogy a testvérei revolvert hordtak?

— Igen, mind a kettőnél volt. — Mióta? — Gábornál ös óta, Endrénél évek óta. A Gábor jól tudott löni, a télen korcsolyázás közben célbavett egy fát és eltalálta.

A további vallomása során Zsilinszky Margit elmondta, hogy fivérei a gyilkosság előtt való este olvasták a támadó cikket, amely *nagyon fölízgatta őket*. Félrevonultak egy szobába és tanácskoztak, hogy mit tegyenek a támadással szemben. Reggel fél nyolckor távoztak el otthonról és azután történt a véres eset...

Ügyész kéri mellőzni a tanu megesketését, de a bíróság megesketi Zsilinszky Margitot.

Martincsek Zsuzsanna, Zsilinszkyék cselédje a következő tanu, aki elmondja, hogy a Zsilinszky fiúk állandóan revolverrel jártak. Feltűnő volt, amikor a vallomása során ezt a kijelentést tette:

— Engem a csendőrök titokban hallgattak ki a fáskamrában.

(Képek a parasztkirályról.)

Redly István dr. csabai járásbírósi jegyző kihallgatására került először a sor.

Elnök: Tudott Ön arról, hogy a Zsilinszky-fiúk Achimot kérdőre akarják vonni, amiért édesapjukat bántotta?

— Igen, tudom, hogy fel akarták szólítani Achimot, hogy hagyjon fel az apjuk elleni támadásokkal.

— Szükség volt Csabán fegyverrel járni?

— Igen. Én is viseltem. Egy ízben Achim engem is inzultált. *Nesze dzsentri*, — kiáltotta felém, — *a fene egyen meg benneteket*.

Kenedi Géza dr. kéri a bíróságot, hogy Szabó Emilt, egy tizenkét éves fiút, hallgassák ki, mert ő egy nappal az eset megtörténte előtt bottal látta megérkezni Achim Andrást. A bíróság határozathozatalra visszavonult. Tíz pernyi tanácskozás után a bíróság elrendelte Szabó Emil kihallgatását.

Achimné közbekiált: Ha ezt a tanut meghallgatják, úgy hallgassák meg Koren lelkészt is.

Wallach Erzsi, Zsilinszkyék másik cselédje, elmondja, hogy látta a fiatal urak revolverét.

— Magánál viselte a revolvert a fiatal ur?

— Igen.

Achimné ekkor hangos zokogással kimegy a teremből.

Marján György napszámost, Achim volt kocsisát hallgatták ekkor ki.

Elnök: Ismerte Ön Palatinus újságíró? — Igen. — Miért verte meg? — Mert olvastam, hogy a gazdámat bántja. Szerettem Achimot és nem akartam, hogy bántás. — Tud maga olvasni? — Nem nagyon. — Kapott maga valakitől megbízatást, hogy Palatinust megverje? — Nem.

Keppich védő ajánlja, hogy próbálják ki a tanu olvasási képességét. Adjanak Marjának egy újságot, hogy olvasson. Lassan, akadozva olvas.

Elnök: Hisz így két év alatt sem olvashatta el a gazdáját támadó cikket. Semmi büntetés nem érheti, csak igazat valljon.

Elnök: Tehát ismételtlen kérem, Achim mondta, hogy verje meg Palatinust? — Nem.

(Ha tudtam volna...)

Patai György lényegtelen vallomása után Szailer László gimnáziumi tanulót hallgatták ki.

— Mit tud ön erről az ügyről? — Egy ízben hölgyek társaságában mentünk Zsilinszkyék zsurjáról, amikor Achimmal találkoztunk. Achim, amint megpillantott bennünket, a hölgyeket mélyen sértő szavakat kiáltott felénk.

Zsilinszky Endre dr. felugrik: Ha tudtam volna, hogy édesanyámról és nővéremről ilyet mondott, *ugy nem békés szándékkal kerestem volna fel*.

Pongrácz István, gimnáziumi tanuló, hasonló vallomást tett.

Limber Imre dr. csabai ügyvéd, a vádlott Zsilinszky Endre principálisának kihallgatása következett ezután.

Elnök: Tudta ön, hogy jelöltjének volt revolvere? — Tudtam. Egy ízben fegyverügnök jött fel irodámba, ettől rendelte Zsilinszky Endre a revolvert. Később mondta, hogy megbánta a vételt.

Szabó Emil, tizenkétéves fiút hallgatták ki ezután. Határozottan emlékszik rá, hogy a véres esetet megelőző napon, amikor együtt utazott Achimmal, *Achim kezében látta a botot*.

Sailer Elek főszolgabíró a következő tanu. Elnök: Mit vallottak a Zsilinszky-fiúk, amikor Önél jelentkeztek? — Elmondták, hogy meg akarták kérni Achimot, hogy vonja vissza az apja ellen intézett támadásoka. Achim azonban durván támadt rájuk. Botot

emelt Eudrére és fojtogatni kezdte. Gábor ekkor Achim lábába lőtt. — Szükséges volt Csabán revolvert hordani? — Igen. Minden uriembernek szüksége volt rá. Egy alkalommal Achim ezer koronát ajánlott egy emberének, ha engem eltesz láb alól.

Fényes Samu: Miért nem tartóztatta le a tanukat?

— Mert állandó lakásuk volt és nem tartottam valószínűnek, hogy megszöknek.

Achimné ekkor felugrik, a szolgabíró elé áll és rikácsolva kiáltja:

— Hát az én uram viselt-e fegyvert magánál? Hát az én uram gyilkolt-e?

Elnök figyelmezteti, hogy nyugodtan viselkedjék.

Keppich védő: Van önnek tudomása róla, hogy Achim és a csendőrök között jó viszony állott fenn?

— Igen tudom. Pénzelte őket, a csendőrvezetőnek pedig sokszor pénzt adott kölcsön.

Fényes Samu kéri kihallgatni a főszolgabírói jegyzőkönyv vezetőjét és az iktatóhivatali adatokkal konstatálni akarja, hogy mikor iktatták a jegyzőkönyvet.

Elnök: Közokirattal szemben nem engedhetem meg a gyanúsítást. A főszolgabíró urat nem engedem meggyanusítani és az ügyvéd urat rendreutasítom.

Fényes Samu: Tudomásul veszem, sőt a fegyelmi hatóságomnál kérni is fogom az eljárást magam ellen, de kijelentem, hogy az olyan jegyzőkönyv, melyet a kihallgatott nem ír alá, mégsem közokirat.

A törvényszék elrendeli a jegyzőkönyv vezető megidőzését. Achimné ekkor közbeszólt valamit, mire az elnök rendreutasította.

Ezután a tanut megeskették.

(Mi történt az operáció előtt?)

Szabó Emilné és Sailer Vilmos dr. tanuk lényegtelen vallomása után Remenyák Elek békéscsabai kórházigazgatót hallgatták ki.

— Háromnegyed kilenckor hívták Achimhoz, akit ágyban fekve, sápadt arccal, betegnek találtam. Megállapítottam, hogy sürgős operációra van szükség, de Achim ellenzte az operációt. E fölött hosszasan tanácskoztam vele. Tizenegy órakor bevittük a kórházba, ahol nagy rábeszélés után végre beleegyezett az operációba. Háromnegyed tizenkettőkor történt meg a műtét.

Ügyész: Volt Ön abban a szobában, ahol Achimot agyonlőtték? — Nem. Én csak a betegszobában voltam.

Elnök: Achimné beszélhetett négy szemközt a férjével a kórházban?

Achim mellett állandóan orvos volt, de azért meglehet, hogy suttogtak egymás között.

Szabó Emilné lényegtelen vallomása után Achimné képviselője négy új tanuk kihallgatását kérte. A bíróság elrendelte az új tanuk kihallgatását. Miután több tanu nincsen, a bíróság délután három óráig felfüggesztette a tárgyalást.

(A délutáni tárgyalás.)

A délutáni tárgyaláson azokat a tanukat hallgatták ki, akikkel azt akarják igazolni, hogy Achim az eset előtti napon a délután öt órai gyorsvonattal érkezett Budapestről Békéscsabára.

Az első tanu Eötvös János járásbírói irnok jelen volt, amikor a főszolgabírói irodában a két Zsilinszky-fiu hatósági védelmet kért a főbírótól.

Elnök: Miért nem iratták alá a jegyzőkönyvet?

Tanú: Mert a Zsilinszky-fiuk eltávoztak, mielőtt a jegyzőkönyvet befejezték.

Elnök megbotránkozva állapítja meg, hogy a jegyzőkönyv szabálytalan.

Mayerhofer István cipész a motoros vonattal érkezett a tett elkövetés előtt való napon Csabára és az állomásról Achimmal együtt ment a községbe. Elmondja, hogy Achim akkor Budapestről jött a gyorsvonattal és az állomásról a népegyesületbe tartott. Nem emlékszik, hogy bot lett volna Achimnál.

Fényes Samu dr. tanukat jelent be arra nézve, hogy Achim Budapestről gyorsvonattal érkezett, de ezeket a törvényszék nem hallgatja ki.

(Achim intimusa.)

Koren Pál csabai evangélikus lelkész következett ezután. Azt mondják ő sugalmazta és ő irányította Achimot egész életében és tulajdonképpen ő az oka annak, hogy Achim agresszív módon viselkedett az uri osztállyal szemben. Elmondja, hogy Achim a tett elkövetése előtti napon hat és hét óra között nála járt és elmondta, hogy Budapestről jött. Bot nem volt nála. A meglövés után is beszélt vele, de akkor csak annyit mondott: „Mit szólna a törvénytörőkhöz?”

A lelkész ezután Achim jelleméről beszél. Nem tapasztalt nála tisztességtelen viselkedést, de a vele való érintkezésen kívül nem tud semmit.

Ifj. Zsilinszky Endre: Emlékszik-e a nagytisztelendő ur arra, hogy amikor Önnél voltam egy alkalommal, szoba került Achim és Szeberényi ellenségeskedése és akkor ön azt a megjegyzést tette, hogy Achim még elpusztítja Szeberényit.

Tanú: Nem ezt mondtam, hanem azt, hogy nem szeretnék Szeberényi bőrében lenni.

Fényes Samu dr.: Képesnek tartotta volna-e ön Achimot emberölésre?

Tanú: Nem.

Kihallgatták újból Szabó Emil tanuló, aki határozottan állította, hogy a gyilkosság előtti délután látta Achimnál a botot, míg Pongrác István tanuló azt vallotta, nem emlékszik biztosan, hogy akkor délután volt-e bot Achimnál.

Ezután az elnök a bizonyítási eljárást befejezettnek nyilvánította és felszólította az ügyészt, hogy tegyen indítványt a felteendő kérdésekre vonatkozólag.

Az ügyész a következő két kérdést indítványozta.

(Előre megfontolt szándékkal...)

1. Bűnös-e Zsilinszky Gábor elsőrendű vádlott abban, hogy 1911. május 14-én reggel Békéscsabán Achim Andrást Mészáros utca 5. sz. alatti lakásán testvérével, Zsilinszky Endrével együtt közösen vagy egyedül a fejére mért botütésekkel és a bűnjeltek között elhelyezett pisztolyból két ráirányított lövéssel előre megfontolt szándékkal megölte. Igen-e, vagy nem?

2. Bűnös-e Zsilinszky Endre dr. másodrendű vádlott abban, hogy 1911. május 14-én reggel Csabán Achim Andrást Mészáros utca 5. sz. alatti lakásán, testvérével Zsilinszky Gáborral együtt közösen, vagy egyedül fejére mért botütésekkel előre megfontolt szándékkal megölte. Igen-e vagy nem?

Kenedi védő indítványozza, hogy a bíróság az elsőrendű vádlottra vonatkozólag a büntető-törvénykönyv 307. paragrafusába ütköző erős felindulásban elkövetett halált okozó súlyos testisértésre tegyen fel kérdést, míg a másodrendű vádlottal szemben pedig tegyék fel a jogos védelem kérdését.

Az ügyész tiltakozott az ellen, hogy az elsőrendű vádlottra vonatkozólag feltegyék a halált okozó súlyos testisértés kérdését.

Ezután az elnök felfüggesztette az ülést és a bíróság visszavonult a kérdések megszövegezése végett.

A tárgyalást holnap valószínűleg reggel 9 órakor folytatják, az ítélet kihirdetése azonban csak szombat délelőttre várható.

*

Keppich Frigyes dr. védő annak a kijelentésére kérte fel a lapokat, hogy ő a tegnapi tárgyaláson nem vádolta Fényes Samu dr-t, a vádlottak kitanításával Fényes Samu pedig rá vonatkozó megjegyzését, melyet a tárgyaláson kívül tett, lovagias uton kimagyarázta és ezzel az epizód befejezést nyert.

Nem lehet szerződést kötni az orvosokkal.

— A megostromolt belügyminiszter. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 22

Néhány nap még és lejár az az ideiglenes szerződés, amelyet az aradi kerületi munkásbiztosítópénztár az orvosokkal kötött. Hogy a pénztár betegének szükségletei a terminuson, június 30-án túl is teljes mértékben, zavartalanul kielégíthessenek, az aradi pénztár tárgyalásokat folytatott az aradi orvosokkal, hogy velük a szerződést véglegesen megkösse. A tárgyalások azonban megakadtak, a megegyezés nem sikerült, mert az orvosok azt a kívánságukat terjesztették elő, hogy miután hatósági orvosok ügye még nincs országosan, egységesen rendezve, e végleges szerződésnek semmi értelme nincs, s így csupán további ideiglenes megjegyzésnek, illetve szerződésnek van helye.

Az aradi kerületi pénztár, hogy ez a bizonytalan helyzet végre gyökeresen rendeztessék, felterjesztéssel élt a m. kir. állami munkásbiztosító hivatalhoz és az országos pénztárhoz, s ebben azt kérte a két felettes fórumtól, hogy az ez ügyre vonatkozó belügyminiszteri rendeletnek, amely a vitás állapotban végleges döntést van hivatva provokálni, mielőbbi kiadását megsürgesse.

Mint hogy az állami munkásbiztosító hivatal az orvosokkal kötendő szerződés ügyében küldött rendeletében egyszer azt jelentette ki, hogy ajánlja a szerződések megkötését, a rendelet másik részében pedig kijelenti a hivatal, hogy nincs alapja a közhatósági orvosokkal — a pénztár orvosok túlnyomó többségével — való szerződéskötésnek, az aradi pénztár orvosai — írja az aradi pénztár ma küldött felterjesztésében — annak dacára, hogy még április közepén megküldték az országos pénztár által küldött szabályzattervezeteket, ismételt felhívásunk ellenére a mai napig nem írták alá a szerződések és nem fogadták el a szabályzatokat kifejezetten azzal a megokolással, hogy miután a pénztárak állam felügyeleti hatósága maga jelentette ki, hogy a szolgálati szabályzattervezetnek a közzétett szövegben való jóváhagyása nincs biztosítva és a hatósági orvosokkal kötendő szerződésnek alapját nem képezheti: ma még időszerűtlen és célszerűtlen a szerződések megkötését.

Mint hogy június 30-án lejár a pénztár és orvosai közötti ideiglenes egyezmény, ismét az a sajnálatos helyzet állott elő, legfőképpen az országos orvosszövetség igazgatótanácsának f. évi április 30-án hozott határozata eredményeképpen az aradi pénztárnál ezuttal is aligha lehet végleges megegyezést kötni.

Amennyiben a hivatal még nem ismerné az említett igazgatótanácsi határozatot, úgy felhívjuk rá figyelmét, mert a határozat és az azt megelőző főtitkári beszéd ékes dokumentuma annak a munkásbiztosítás és az orvosi kar érdekeit egyaránt sértő manővernek, amelyet az orvosszövetség vezetősége a pénztárak és a felügyeleti hatóság intézkedései ellen indított. Ha ezeknek a belügyminiszterium előtt bizonyára ismert tényeknek dacára a belügyminiszter ur akármilyen értelmű döntéssel tovább is késlekednék, úgy az ebből származó zavarokért és anyagi veszteségeikért az ara-

pénztár vezetősége előre is elhárítja magát a felelősséget.

Nagyon érdekes az a felterjesztés, amit az aradi kerületi pénztár az országos pénztárhoz intézett ez ügyben. Ebben oly intézkedések megtételét proponálta az országos pénztárnak, amelynek várható következményeként ez a nagyfontosságú miniszteri rendelet mihamarabb megjelenik. Az országos pénztárhoz intézett felterjesztés a következő:

Miután a belügyminiszter ur bizonyára több ízben történt sürgetés dacára a közhatósági orvosok ügyében a mai napig sem döntött és e döntés megtörténte messzemenő pénztári érdek, javasoljuk, hogy a miniszter ur sürgetésére a helyi szervek is bevonassanak, még pedig akként, hogy mindaddig, amíg a döntés meg nem történik, mind a 95 kerületi pénztár naponta közvetlenül a belügyminiszter urhoz sürgető felterjesztést intézzen. Ugy véljük, hogy ha e sürgetés néhány napon át folya és ennek megtörténte az ország sajtója közölné, akkor a belügyminiszter érdemesitén az országos pénztárt arra, hogy e kérdésben hozzá intézett felterjesztést elintézte.

Háborúság egy ujságcikk körül.

— Pécska község becsülete. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 22.

A pécskai iskola ügyével már több ízben foglalkozott az Aradi Közlöny. Ismertettük azokat az abszurd állapotokat, melyek Pécskán uralkodtak: megirtuk, hogy az egyik iskola valóságos járványfészek, putri, hol egy szobában összezsufolva, döglétes levegőben töltik a nap 8—10 óráját a kis tanulók. Híradásunk nyomán a fővárosi sajtó is megemlékezett e kulturbotrányról, többek között Az Est című lap is hosszabb tudósítást közölt a dolgról. A cikk különösen Povázsay Soma pécskai főjegyzőt támadta meg s minden bajt annak a hatásnak tulajdonított, melyet a jegyző gyakorolt a képviselőtestületben többségben lévő parasztságra. De vádolta a cikk magát a lakosságot is „kirgizékéhez hasonló mezátalkodottsággal” s fukarsággal, amely megakadályozza azt, hogy a józanabban gondolkodók indítványai a közgyűlésen keresztülmenjenek.

A megtámadottak nem hagyták a dolgot ennyiben, hanem mára rendkívüli közgyűlést hívtak egybe, hogy maguknak elégtételt szerezzenek. A közgyűlést Nagy György bíró nyitotta meg s bejelentette, hogy annak tárgya „Az Est folyó évi 142. számában A pécskai haláliskola cím alatt megjelent cikk tartalma ellen való tiltakozás.”

A tárgyat Povázsay Soma főjegyző ismertette.

— A cikk — mondotta — nemcsak Magyarpécska lakosságát, de egész vármegyénket melyen sértő valótlanosságokat tartalmaz.

Ezután felolvasta a szóban forgó cikket. A felolvasást sűrűn szakította félbe a közgyűlésen jelen voltak méltatlankodása, majd nevetése. Különösen nagy felháborodást keltett a cikk ama része, mely a pécskaiakat a kirgizekkel hasonlítja össze. „Gyalázat, szemtelenség” kiáltották nagy asztalverdesés közt.

— Az egész cikket nem veszem komolyan — mondotta Povázsay — nem egyéb, mint tulszinezés, hazugság, rosszakaratu információk szüleménye. Miután azonban többen kényszerítették erre, a cikk állításait egy nyilatkozatban cáfoltam meg, mely egyik aradi lapban jelent meg.

A cáfolat elmondja, hogy a közállapotok Pécskán távolról sem olyan rosszak, mint azt az Est cikke állítja. Az iskolát ideiglenesen a tágas, emeletes szállodában helyezték el s egy

uj iskola tervét is már elkészítették, de a tervek már több mint egy éve a miniszteriumban hevernek a jóváhagyásra várva. A csatornázást, illetve az esővízelvezetést jelenleg nem lehet keresztül vinni, mert ez a „Kertek” nevű negyed lakóinak érdekeibe ütközik.

— Nem kívánok e kérdéssel bővebben foglalkozni — folytatta Povázsay — s javasolom, hogy térjünk a kérdés felett napirendre.

Alig fejezte be Povázsay szavait, egy Nagy István nevű parasztagda kelt föl s izgatottan, itt-ott kiabálva tartott filippikát a cikk ellen. — Reprodukálhatatlan jelzővel illette azokat, akik ezeket annak az ujságíróknak elmondták. A községi testületet sérti és gyalázza, van olyan a mi községünk, mint akár melyik az országban. Indítványozom, hogy fogadjuk el a következő határozati javaslatot:

Minthogy a felolvasott tudósítás teljesen illetéktelen és legmesszebbmenő rosszakarattól vezérelt információ folytán a tényeket elferdítve, tulozva, ráfogásokkal telítve, sőt teljesen valótlan alakban sorolja fel s igaztalan állításaival úgy vármegyénk ügybuzgó hatóságait, valamint községünk becsületes, józan, értelmes lakosságát, nemkülönben annak főjegyzőjét mélyen sérti és a sajtó nagy nyilvánossága miatt a községünkbeli állapotokat az ország közvéleménye előtt ferde és igaztalan világitásban mutatja be, az abban foglalt vádakokat egyhangulag ezennel ünnepélyesen visszautasítjuk s tiltakozunk minden olyan kísérlet ellen, mely alattomos módon a község becsületét akarja tönkretenni, egyben pedig köszönetünket fejezzük ki községünk főjegyzőjének azért, hogy szintén sajtó útján cáfolta meg a szóban levő hírlapi tudósításban foglalt valótlanosságokat s neki ezennel teljes bizalmat szavazunk.

Nagy István szavait éljenezve helyeselték a képviselőtestületi tagok, de alighogy a tet-szészaj lecsillapult, Harsányi Márton a következő ellenindítványt nyújtotta be:

Magyarpécska község képviselőtestületének 1911. június 22-ére összehívott rendkívüli közgyűlése kimondja, hogy Az Est c. lapban „A pécskai halál iskola” címmel megjelent cikkből kifolyólag a község szempontjából az állásfoglalás szükségességét nem látja és a tárgy felett napirendre tér. Megokolás. Leszögezendő tény, hogy az Aradi Közlöny felelős szerkesztője Bolgár Lajos ur a nevezett lapban már két év előtt hosszú cikkben írta le ugyanazokat már akkor is túrhetetlennek jelzett állapotokat, amelyeket személyesen tapasztalt a pécskai haláliskola körül. Megírta, hogy a magyarpécskai belsővárosi fiúiskola düledező, alig-alig feltámogatható, szel-lőzhetetlen bacillus-fészek, amelyben az ott összezsufolt gyermekek a miazmás betegségek áldozataul vannak odadobva. Megírta már 2 év előtt az Aradi Közlöny, hogy túrhetetlen állapot az iskolatermeket dohos bolthe-lyiségekbe, magánházakba és korcsmahelyiségekbe elhelyezni. Leszögezendő tény, hogy ezek a dolgok lényegben ugyanazonosak az Estben megjelent tényekkel. Az Aradi Közlöny cikke mégsem mozdította meg a község vezetőjét sem cselekvésre, sem állásfoglalásra. Két év után Az Est ugyanazon tényekkel és minden különösebb jóstehetség nélkül is előre megirt súlyos következményeivel ime egyszerre érzékenyen érintette és cselekvésre bírta. De ez a cselekvés javítás helyett, a veszedelem sürgős elhárítása helyett vitatkozás akar lenni az ujsággal, kritika kíván lenni a kritikáról. A község jegyzője a maga nevében cikkezhethet az ujságokban, de a község képviselőtestületének nem hivatása, nem célja, hogy ujságcikkokkal polemizáljon. Akkor sem, ha igazuk van, akkor sem, ha nem igazat irtak volna. Ha igaz, amit az ujság irt, akkor a bajt kell orvosolni s nem a szemé-

lyes érzékenység sérelmeit. Ha nem igaz, akkor a községre nézve nem fontos, hogy mit irt az ujság. Afölöttméltóságához illő komolysággal és igazának tudatában eltekint. Ám sajnos, amit az ujság irt, annak a ténybeli része megdöbbentően igaz. Igaz az, hogy nincs elegendő iskolahelyiség: igaz az, hogy ami van, az túrhetetlen; igaz az, hogy gyermekeinket halálos aggodalommal kell iskolába küldenünk, mert a tüdővész és a ragályos betegségek egész raja les ott rájuk alattomos gyilkokkal; igaz az, hogy tanítóink egy a más után lesznek ezekben a helyiségekben súlyos betegségek martalékai. Bovacsek Mihály tanító meghalt tüdővészben és halálos ágyán az iskolája nyomorékjának vallotta magát szerencsétlen árvái előtt. Köln tanító az ujságban leirt betegsége szomorú valóság. Nem soroljuk fel, kik és mennyi ideig voltak ez évben is helyettesekként alkalmazva a rendes tanítók betegeskedése folytán: tény az, hogy amit az ujság erről irt, az letagadhatatlan igazság. Az igazság ellen való tiltakozás tehát a képviselőtestület komolyságának, méltóságának, meggondoltságának és igazságszeretetének rovására lenne irandó, ami ellen mi a leghatározottabban tiltakozunk. Miért is a községi képviselőtestület komolyságát, méltóságát és igazságszeretetét megóvandó a tárgy felett napirendre térünk, a megbántott jegyző pedig keresse az igazát ott, ahol azt megtalálni véli.

Harsányi beszédét folytonos közbekiáltással zavarták, nem akarták beszélni engedni, de ez rendithetetlenül végig mondta beszédét.

Utána Friedmann dr. szólalt fel. Azt igyekezett bizonyítani, hogy mindennek oka a viszálykodás az urak és a gazdák között. Ha egyetértően dolgoznának, meg lenne a kívánt eredmény.

Indulatosan kiáltottak közbe egynehányan:

Igen ám, de az uraknak szagos a paraszt!

Végül a képviselőtestület 23 szavazattal 16 ellenében Nagy István indítványát fogadta el: Az Est vádait visszautasította s Povázsay főjegyzőnek köszönetet és bizalmat szavazott.

Ezzel az aktussal azt hisszük befejezést nyert a pécskai iskola sokat szellőztetett ügye. Ezt annál inkább hisszük, mert remélhetőleg a miniszteri jóváhagyás mihamar meg fog érkezni s így az új iskola építésének semmi és senki sem fogja útját állni.

SPORT.

+ A Szegedi Athletikai Klub Aradon. A vasárnapi nagy football attrakció láza, fáradtsága még el sem múlt, a sportszerető közönség még ma is az F. T. K. mérkőzés szépségeiről és izgalmairól beszél s az Aradi Athletikai Klub máris újabb sportesemény részesévé óhajtja tenni a közönséget. A fővárosi csapatok után egy vidéki csapatot, a Szegedi Athletikai Klubot látja vendégül vasárnap az AAK., hogy a bajnoki mérkőzésben szenvedett irreális vereségeért revanchera alkalmat adjon. Szeged a legutóbbi aradi veresége óta igen sokat haladt, s az aradi csapatnak nem kis küzdelmébe fog kerülni az, hogy a győzelmet újból biztosítsa magának. Összehasonlításként közölhetjük, hogy míg pünkösdi első napján az Ujpesti Torna Egylet az AAK.-ét 4:2-re verte Aradon, addig másnap Szegeden ugyanaz a csapat 1:0 arányu vereséget szenvedett. Ha tehát a papir formában bizni lehet, Szeged jobb mint Arad. Hogy a papir forma mennyire megbízható azt a vasárnap délutáni mérkőzés fogja bizonyítani.

koronát vett el tőle az operációért és ellátásért. Arra a kérdésre, hogy látott-e másokat is hasonló okokból a szülésznő lakásán, a cseléd tagadó választ adott. A rendőrség azonban ennek ellenére tovább nyomozott és megtudta, hogy több intelligensebb hölgy is igénybe vette a bábaasszony segítségét.

Az illető hölgyek tegnapi kihallgatásuk alkalmával csak azt vallották, hogy Kissné csak rendes szülésznői segélyben részesítette őket, de tiltott dolgot nem végzett.

Ezzel szemben maga a gyanúsított több esetben beismerte törvénybe ütköző cselekedetét a csak egy esetre nézve állította, hogy közönséges betegségről volt szó, amelyet ő az illető hölgy lakásán gyógyított.

Terhelő bizonyítékok gyanánt mutatta fel a rendőrség a szülésznő előtt azokat az orvosi műszereket, amelyek a tiltott operációk céljaira szolgáltak s amelyeket törvény értelmében csak orvosnak szabad használnia. Erre nézve a szülésznő azt vallotta, hogy a műszereket a többször említett orvostól kapta. Ezt azonban az orvos úgy a kihallgatás, valamint a szembesítés alkalmával kereken tagadta.

A rendőrség további bizonyítékok beszerzése végett folytatja a nyomozást, aminek befejeztével, valószínűleg már holnap, Kissné átkecsérik az ügyészségre.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színházi műsor:

Pénteken: Bátor katona, operette. (Bemutató előadás.)

Szombaton: Bátor katona, operett, másodszor.

Márki Sándor aradi kéziratai.

— A Kőlcsey-egyesület gyűlése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 22.

Csütörtökön délután volt a Kőlcsey-Egyesület választmányának a nyári szünet előtt az utolsó ülése Varjassy Árpád királyi tanácsos elnöke alatt, aki megnyitó beszédjében meleg szívvvel emlékezett meg a veszteségről, mely az aradi közművelődést Ditrichstein Bernátné, a jó tollu Yvonne halálával érte. Munkás, buzgó tagja volt a Kőlcsey-Egyesületnek a választmányban és a felolvasóteremben.

Szöllösi István titkár örömmel fogadott több jelentést tett ezután. Így hogy Mikszáth Kálmán halálának évfordulójára a Gizella-utcai állami népiskolában megnyílt a Kőlcsey-Egyesület Mikszáth-könyvtára Nikitscher József igazgató vezetése mellett. A könyvtár Mikszáth összes műveit tartalmazza, azonkívül a magyar irodalom legjobb szépirodalmi és tudományos műveiből a legszükségesebbeket. A fejlesztendő könyvtár 109 művet 136 kötetben tartalmaz és értéke 565 korona. Örömmel vette tudomásul a választmány Szalay Imre országos főfelügyelő értesítését is, hogy „a Muzéumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége a Kőlcsey-Egyesület gyűjteményeinek 1910. évi fejlődéséről és állapotáról szóló jelentését jóváhagyólag tudomásul vette — meleg elismeréssel méltatván az államsegélyeknek céltudatosan és helyesen eszközölt felhasználását, ugyancsak Juhász Ferencnek az ásatásoknál kifejtett lelkiismeretes és odaadó igyekezetét.” Az aradi gyaloghonvédek közt nagy sikerrel rendezett analfabéta tanfolyamért a választmány jegyzőkönyvében köszönetet szavazott az Országos Közművelődési Tanácsnak, mely az anyagi eszközökkel segítette a Kőlcsey-Egyesületet, Hauser Henrik Lovádörnagnak és

Harmat Ferenc aradi tanítónak, aki a tisztikar teljes támogatása mellett is nagy munkát végzett.

Nagy érdeklődés kísérte a titkár jelentését, melyben arról számolt be, hogy a Kőlcsey-Egyesület a Muzéumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségének rendkívüli segítségével 2000 koronáért megvette Márki Sándor dr. kolozsvári egyetemi tanárnak azon kéziratait, melyekben annakidején Aradváros és megye monografiájának történetéhez szükséges történelmi és földrajzi kiegészítőanyagot gyűjtötte össze. A 15 vaskos kötetet csak részben dolgozta fel az azóta jubilált tudós és az Aradmegye helységnevtárát tartalmazó kézirat nélkül csak nagy utánjárással készülhet el Aradmegye helységeinek leírása. Az oklevélár Arad történetéhez 3 kötet, Aradvármegye krónikája 4 kötet, Aradi Regesták 1 kötet, Aradvármegye nemes családjai 3 kötet, Pero lázadása Aradvármegyében 1 kötet és 100 cikk Arad multjából 1 kötet. A főfelügyelőség a Kőlcsey-Egyesület iránt való jóindulatát még azzal is kifejezte, hogy saját költségvetéséből 650 korona rendkívüli segítséget utalt ki 1911-re, hogy abból Juhász Ferenc a nyár folyamán Pécskán a tavaly megkezdett régészeti ásatásokat folytassa.

Varjassy Árpád előadása után a választmány foglalkozott a Csiky Gergely és Fábán Gábornak emelendő szobor ügyével. Miután Philip István szobrászművész újabban készített tervvázlata költségei még nem telik ki abból az összegből, melyet Aradon a régi gyűjtés növelésére összeadtak, a két szobor felállítását függőben tartja, amíg a közművelődési ház föl nem épül.

Az őszi szünetig utolsó választmányi ülés az elnök meleg éltetésével ért véget.

* A bátor katona premierje. Pénteken lesz Strauss Oszkárnak, a bécsi modern operettzene egyik legkiválóbb mesterének, a Varázskeringő diadalmas komponistájának egyik legsikerültebb művének premierje.

* Gál Gyula vendégszereplése. Gál Gyula, a Nemzeti Színház művésze a jövő héten kezdi meg hat estére tervezett vendégszereplését. A művész legjobb szerepeiben fog fellépni. A nagy érdeklődésre való tekintettel jegyek már a jövő hét elején elővételben válthatók.

* Corfescu hangversenye. Csütörtök este tartotta hangverseny-estélyét Corfescu Miklós, az aradi közönség által előnyösen ismert román operaténés, honfitársai élénk részvétele mellett. A főleg operaténésből (Lohengrin, Carmen, Othello, Tosca) álló program minden egyes számát zajosan megtapsolta a hálás hallgatóság. A művész fényes, drámai erejű tenorhanggal rendelkezik, melylyel bánni is tud. Kár, hogy előadása kissé merev és nem eléggé változatos. Mindazonáltal megérdemelt sikerben volt része. A zongorakíséretet Csányi Mátyás látta el előkelő művészetével nagy sikert aratva. Önálló zongoraszámait, (Musette-keringő, Suggedilla, a Carmen operából) igen nagy hatás mellett adta elő. A legnagyobb részt román hallgatóság melegen ünnepelték a magyar muzsikust. (dr. v.)

* Cirkuszi jelenetek az Apollóban. Az aradi Apolló-színház nagy sikerrel mutatta be csütörtöki előadásain „A két állatszeliidő” című érdekes drámat, amelynek cselekménye egy világhírű amerikai cirkuszban játszódik le. A pompás mozgóképű nagy figyelemmel kísérték a nagyszámú közönség s különösen meglepetéseket hoztak azok az izgalmas jelenetek, amelyek a cirkusz állatkezelésében történnek. A szelidített vadállatok eredeti fényképésze mozaik a közönség előtt a vászonlapon s oly életűek s jól sikerültek a felvételek, hogy néha a néző önkénytelenül is visszahúzódik, amikor egy jegesmedve, vagy egy tigris előre jön a

vászonlapon. A dráma különösen tele van a legizgalmasabb helyzetekkel. Pénteken megismétli az Apolló „A két állatszeliidő” cirkuszi dráma bemutatását. Ezzel kapcsolatosan bemutatásra kerül Az atyai szeretet című gyönyörű drámai kép is, amely tele van megható jelenetekkel. A komikus képek is fenomenálisak. 177

* Új műsor az Urániában. Pénteken mutatja be nagyszerű új műsorát az Uránia-színház. Olyan újdonságokban fog gyönyörködni ez alkalommal a közönség, hogy minden hangosreklám helyet pusztán a képek címeinek felsorolása is elégséges, hogy mindenkinek az érdeklődése az Uránia felé irányuljon. Az Albán hegységek bemutatásával megismerkedünk a most legaktuálisabb stratégiai vidékkel, ahol a szabadságukért küzdő albánok találnak bevehetetlen buvóhelyet a török hadsereg operációi előtt. A Kromat-csoport a legnagyobb számú, melyet idáig mozgóképben bemutatottak. Egy vasuti katasztrófa egy elszabadult mozdony borzalmas látványában részesíti a nézőt. A kegyetlen című dráma Anatole France regénye után készült hatalmas színpadi látványosság, melyet Pathé gazdag kiállítású rendezése tesz különösen szenzációssá. Több humoros kép szerepel még az elsőrangú műsoron biztosítva a közönség legteljesebb szórakozását.

HIREK.

— Az osztrák kormányválság. Bécsből jelentik: A keresztényszocialista párt mai gyűlésén elhatározta, hogy a párt magatartása az új képviselőházban a szabadkéz politikája alapján történjen. Ez a határozat valószínűleg az egész kormány lemondását fogja eredményezni. Bienerth báró miniszterelnök különben ma kihallgatáson volt a királynál, de itt még egyelőre nem volt szó az egész kabinet lemondásáról. A miniszterelnök egyelőre Weisskirchner lemondását nyújtotta át a királynak. Glombinszky lemondását holnapra várják. Bécsben számítanak rá, hogy a király Bienerth lemondását nem fogadja el. Ez esetben a miniszterelnök kooperatív többséget szándékozik alapítani lehetőleg a csehek bevonásával. A reichsrát most megnyitott ülészaka, amelynek megnyitását, július 12 én, hír szerint a király személyesen fogja felolvasni a trónbeszédét, nagyon rövid lesz és csak a szünet után kísérlék meg a krízis megoldását Bienerthel, vagy nélküle. A miniszterelnök egyébiránt holnapra konferenciára hívta össze a keresztényszocialistákat és a konferencián kérdést fog intézni a vezérekhez, hajlandók-e vele együtt munkálkodni.

— Kassa a katonai reformok ellen. Kassáról jelentik: Abaujtonavármegye törvényhatósági bizottsága ma rendes közgyűlést tartott, amelyen igen heves vitát keltett Versec város átirata a katonai reformokra vonatkozólag. Az állandó választmány azt javasolta: mondja ki a közgyűlés hogy a katonai reformokat igen szükségesnek tartja, de azokat csak a nemzeti hadseregnek hajlandó megadni, mert a hadsereg mostani állapotában akadályul szolgál a nemzeti állam kiépítésének. Melzer József ítélőtáblai bíró azt indítványozta, hogy térjenek a kérdés felett napirendre. Hedry Lőrinc táblabíró azt ajánlotta, hogy amennyiben a kormány a kilences bizottság programját választaná a törvényhatóság álljon a kormány mellé. A közgyűlés 57 szavazattal 47 ellen elfogadta az állandó választmány javaslatát.

— Katonai szemle. Rainer ezredes, a temesvári lovasdandár újonnan kinevezett parancsnoka ma Aradra érkezett. A dandárparancsnokot a Központi-szálló előtt az Aradon állomásozó 8. és 12. huszárezred tisztikara fogadta. Este társaságban volt a szálló éttermében. Rainer ezredes holnap szemlét tart az összes aradi lovassapatok felett.

— Jegyzőválasztás. Koroknya község előjárósága 12 jelölt közül Wellits József gurahonci segédjegyzőt választotta meg jegyzővé.

— Pályázat a vértanu emlékműre. Megírtuk, hogy a veszthely rendezésére kiküldött bizottságnak elnöke, Barabás Béla, a bizottság határozatának megfelelően érintkezésbe lépett a fővárosi művészi és építési körökkel és felkérte azokat, hogy a műemlék elkészítésére kirendelt pályázat feltételeinek megállapítására nyújtsanak segítséget, adjanak tanácsokat. A kérelem teljesülni fog és a fővárosi művészek Aradra érkeznek, hogy itt a veszthely-bizottsággal egyetemben szövegezzék meg a minden szempontot kielégítő és az alkalomhoz méltó pályázati felhívást. Barabás Béla ma a következő körlevet küldötte ez ügyben a bizottság tagjaihoz:

Értesitem a bizottság tagjait, hogy a folyó évi május hó 9-én tartott ülésünk határozatából kifolyólag megkeresem az „Országos magyar képzőművészeti társulat”, a „Magyar mérnök- és építész-egylet” és a „Magyar építőművészek szövetsége” elnökségeit, hogy az aradi veszthely méltó megörökítésére kibocsátandó pályázati felhívás végleges megszövegezése s bizottságunkkal leendő közvetlen tanácskozás s együttes megállapodás végett megbízottjait Aradra kiküldeni sziveskedjenek. Ugyanezen célból felkerestem Feszty Árpád festőművész urat is.

A megnevezett egyesületek elnökségei közölték velem a kiküldött és felkért szakértő urak neveit és pedig: az Országos magyar képzőművészeti társulat Zala György szobrászművész urat, a „Magyar mérnök- és építész-egylet” rendes tagul Bálint Zoltán építész urat, póttagul pedig Jakabffy Zoltán építész urat, a „Magyar építőművészek szövetsége” Pogány Móric építőművész urat küldötte ki.

Zala György, Feszty Árpád, Bálint Zoltán és Pogány Móric urakkal Budapesten személyesen érintkezvén, mindannyian nemcsak hazafias készséggel vállalkoztak megbízásunk és felkérésünknek eleget tenni, de meg is állapodtunk abban egyértelműleg, hogy folyó évi június hó 28-án szerdán este 7 órakor a gyorsvonattal velem együtt érkeznek Aradra.

Másnap 29-én csütörtökön délelőtt 9 órakor a Fehér Kereszt-szálloda kávéházában gyülekezés s onnan a város kocsijain kivonulunk a veszthelyre, az utvonat s a terület megszemlélése végett. A helyszínről visszatérve délelőtt 11 órakor a városháza tanácstermében a Budapestről felkért szakértő urak bevonásával, a veszthely bizottsága a kiküldött albizottság összes tagjaival teljes ülést tart, azon tanácskozunk s a pályázati felhívás szövegét véglegesen megállapítjuk.

A vendégeink a délutáni gyorsvonattal visszautaznak Budapestre.

A veszthely-bizottság összes tagjait, ugyancsak a május 9-én kiküldött albizottság tagjait, vendégeink érkezése alkalmával az indóházhoz, továbbá a június 29-iki bizottsági teljes ülésre, délelőtt 11 órára a városháza termébe ezennel meghívom. Együttal azon kéresemet közlöm, hogy a június 28-iki együttes vacsora a június 29-iki közös ebédnél lehetőleg a helyszíni szemlénél is résztvenni sziveskedjenek. Barabás Béla dr. s. k. orsz. képviselő, a veszthely bizottság elnöke.

— Szent-Szív ájtatosság a minoritáknál. Jézus sz. Szíve ünnepét a hagyományos áhitattal ünneplik meg a minoriták templomában. Az ünnep alkalmából három napi eseti ájtatosság is lesz, egyházi beszéddel és áldással. Az ájtatosságok 23-25-én, pénteken, szombaton és vasárnap fognak megtartatni és pedig mindhárom napon este 6 órakor. A szentbeszédet Monay Ferenc dr. rendi titkár tartja, a litániát pedig Lakatos Ottó dr. rendfőnök fogja végezni. Az ájtatosságokon az Oltáregyesület és a kongregációk is részt vesznek.

— A temesvári üzletvezetőség. Temesvárról jelentik: Az államvasutak küldöttsége ma járt Temesváron, hogy a felállítandó új üzletvezetőség helyiségeit megvizsgálja. A bizottság a város által felajánlott kétemeletes bérházat teljesen megfelelőnek találta. Az új üzletvezetőséghez Szegedről helyeznek át mintegy 160 tisztviselőt, akik már szeptember 1-én megkezdik működésüket. A szabadkai új üzletvezetőség csak a jövő évben kezdi meg működését.

— Löw Immanuel Szegeden marad. Löw Immanuel dr.-t, a szegedi zsidó hitközség hírnév forrábját az a kitüntetés érte, hogy a bécsi hitközség meghívta főrabbiának. Löw Immanuel dr., aki szívvel-lélekkel ragaszkodik szülővárosához és hűveihez, nem megy Bécsbe. Erről az elhatározásáról értesítette a városi tanácsot is, amely egy hozzá intézett levélben érdemeire való kitüntető hivatkozással szintén marasztalta. A főrabbi levele így szól: Nagyságos Lázár György dr. királyi tanácsos polgármester urnak Helyben. Nagyságos polgármester ur! Tekintetes városi tanács! Mély megindulással vettem a tekintetes tanács hétfőn kelt határozatát. Amidőn a szokott hivatalos formától eltérve szülővárosom hatósága az én szerény személyes ügyemre észrevette és méltó szavát fölemelte, reám nézve a bécsi meghívás ügye be volt fejezve. Szülővárosom hatóságának kifejezett kívánsága még akkor is parancs lett volna reám nézve, ha nem abban a szívem legbelsőbb érzését érintő, a gyermeki kegyelet megillető s a férfi munkásságát érdemen fölül méltányoló megtisztelő formában hozott volna tudomásomra, aminőben azt a tekintetes tanács jóakarata öltöztetni látna. Maghajolva jóindulatból fakadt parancsa előtt folytatom tevékenységemet, mint szülővárosom polgára és elteszem kitüntető átiratát, mint törekvésem legszébb jutalmát, családi ereklyém közé Ki különben hálás érületem kifejezésével maradtam Szegeden, 1911 június 20-án a tekintetes tanácsnak alázatos szolgálója Löw Immanuel dr. A főrabbinak az az elhatározása, hogy továbbra is régi hűvei között marad, őszinte örömet keltett.

— Koleragyanus üzletvezetőség. Székesfehérvárról jelentik: A dunaadonyi előjáróság átiratban értesítette fajérmege alispánját, hogy a községben koleragyanus megbetegedés történt. Lausehman Gyula vármegyei főorvos azonnal kiutazott a községbe a vizsgálat meg-ejtése végett.

— Király és tenorista pöre. Prágából jelentik: Holnap kezdődik a tárgyalása annak a harmincezer koronás pónálé pornek, amelyet a szász király, mint a drezdai udvari opera tulajdonosa indított Burrián Károly tenorista ellen szerződészegés címén. Burrián azzal védekezik, hogy kénytelen volt Drezdából megszökni, mert egy férfi, akinek feleségével viszonya volt élettveszélyesen fenyegette.

— Az időjárás. (Az országos meteorológiai intézet hivatalos jelentése.) Meleg és száraz idő. Sürgönyprognózis: Meleg, száraz. A hőmérséklet déli tizenkét órakor 22.5 C. fok volt.

— Csüdben a család plébános. Veszprémből jelentik: A törvényszék Csontos Károly nyugalmazott plébános vagyonára, amely eddig is bűnügyi zárlat alatt volt, elrendelte a csüdböt. Csontos, mint ismeretes, nemrég negyedmillió koronával károsította meg a cluniai francia püspökséget.

— A Csalány-utcai tyukketrecek. Az Aradi Közlöny mai számában részletesen beszámolt a Csalány-utcai letelepült cigány napszámosok hajmeresztő lakásairól, melyek a tudósító tapasztalatai szerint egy egész városrész egészségét veszélyeztetik. A rendőrség is tudomással bír ezekről a tiszteletlen állapotokról és Greén Nándor főkapitány értesítette a mizériáról Tisch Mór dr. főorvost. Az orvosi hivatal főnöke az értesítés vétele után nyomban intézkedett, hogy Prohászka László tisztiorvos a helyszínen megjelenjék és részletes jelentést terjesszen eleje. Ez még tegnap megtörtént és a jelentés alapján úgy az

orvosi hivatal, mint a rendőrség megtesznek mindent, hogy az egészségre ártalmas és az emberi méltóságot sértő állapotok gyökeresen megjavuljanak. A tyukketrecekben meghuzódott páriákat egészséges, szükség-lakásokban helyezik el.

— Tüntetés Magyarország ellen. Zágrábról jelentik: Ámbár a zágrábi hivatalos lap megcáfolta Fiuménak a zenghi püspökségtől való elválasztásáról szóló híreket, a zágrábi diákok ma négyülést tartottak, amelyen kimondták, hogyha az elválasztás megtörténik a görög keleti egyházba lépnek. A gyűlés után a diákok elszéledtek a városban és majdnem éjjel szennvedélyesen tüntettek Magyarország ellen.

— Véres mandátum. Draboyeből jelentik: Löwenstein dr. képviselő, akinek megválasztásánál az emlékezetes véres összeütközések történtek, a képviselőház irodájának bejelentette mandátumáról való lemondását. Löwenstein az új választásnál újból felveszi a harcot és reméli hogy meg is választják.

— Tíz éves találkozó. Felkérjük azon volt osztálytársainkat, kik 1901. évben az aradi felső kereskedelmi iskolában érettségi vizsgálatot tettek, hogy folyó évi június 29-én, délelőtt 10 órakor tíz éves találkozóra a kereskedelmi iskolában megjelenni sziveskedjenek. Rácz Sándor dr., Hoffmann Ottó.

Elutazás előtt

óvja meg ruháit

Moly-kár ellen

az éveken át kipróbált és egyetlen biztos hatása

„RADICAL“

molyirtó porral, kapható —30, —50 és 1 koronás dobozokban
kizárólag

HÁNZU NESTOR

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer-János-u. 2.

Évente sok pénzt takarít meg, ha Drogeria szükségletét állandóan fenti cégnél szerzi be. — Gyógyárak, kötszerek, háztartási cikkek, illatszerek, valódi és saját gyártmányú kölni-vizek, finom szappanok, arc-cremek, szájvizek, fog-paszták. — Nagy választék fésűk, hajtűk és hajkefékben

— A dohányos ember szomorúsága. A Budapesti Közlöny ma közli a dohánygyártmányok felemelése tárgyában kiadott hirdetményt, amely szerint az általános forgalomban levő dohány gyártmányok árjegyzékét 1911 július 1-től kezdve újra állapította meg a magyar királyi pénzügyminisztérium. A szomorú lista a következő:

Pipa- és szívarkadohányok: Finom török 25 gramm 60 fillér, hercegovina 44 fillér, közepfinom török 32 fillér, dráma 24 fillér, Krull 20 fillér, Manasztér 16 fillér, háromkirály 16 fillér, legfinomabb magyar szívarkadohány 16 fillér, finom magyar 15 fillér, közepfinom magyar 10 fillér, hazai pipadohány 9 fillér, kapadohány 9 fillér, magyar pipadohány 6 fillér. Szivarok: Regalitás 20 fillér, Trabucos 18 fillér, Britanica 16 fillér, Milares 15 fillér, Operas 14 fillér, Cuba Portoriko 11 fillér, Virginia 11 fillér, Rosita 9 fillér, Portorico 8 fillér, egyes külföldi 6 fillér, Rövid magyar 4 fillér. Gyerekek: Nős 7 fillér, Stambul 6 fillér.

Arlejtési hirdetmény

A kasszantársulat, rom. kath. hitközség egy teleremből és tanulóiból álló bizottságának feladata az iskolaépítési munkák megkezdésére a pályázatot érkező arlejtés folyó évi június hó 29-én délután 3 órakor a rom. kath. leányiskolában fog megtartani, a következő feltételek mellett.

1. Az arlejtés zárt ajánlatok útján történik meg.
  2. Arlejtő köteles a kikiáltási árnak, mely a költségvetés szerint 16.219 kor 04 fillérnek (öt) százalékat készpénzben, vagy elfogadható értékpapírban az ajánlatához mellékelni.
  3. Az arlejtés folyó évi június hó 29-én délután 3 óráig adandók be, amelyek ezen határidő után érkező tekintetbe nem veendő.
  4. Az építési tervrajz, költségvetés és az arlejtési feltételek a kasszantársulatnál megtekinthetők, ahova az ajánlatok is adandók.
  5. Az arlejtésnél a pályázók nem követelhetnek semmiféle költség megtérítését.
  6. A város kassza függetlenül az arlejtés eredményétől, a munkálatokat azon vállalkozónak fogja adni, akinek nagyobb bizalommal van.
- Kasszantársulat, 1911. évi június hó 20-án
27786. u. sz. n. l. W. b. a. r. A. Az iskolaszék.

Csőtömegeladási hirdetmény

Alulírott csőtömeggondnok ezennel közlöm, hogy vb. Frank L. András aradi rőfös, kézmű- és rövidáru kereskedő csőtömegéhez tartozó, a csődieltár 1-378, 380-8068 tétélei alatt 83351 K. 63 f. beszerzési árban és 28639 K.

24 fillér becsértékben felvett rőfös, rövid, kézműárak és 3069-3086 tétélei alatt 552 K becsértékben és 894 K. 80 f. beszerzési árban felvett üzleti berendezési tárgyak ajánlati árverésen eladatnak.

Fe hívom a venni szándékozókat, hogy 1911. június 6-án délután 3 óráig a városházán a pénzzel ellátott, zárt irásbeli ajánlataikat akár az árakra, és üzleti felszerelési tárgyra külön, akár együttesen 1911. évi július 6-ik napjának déli 12 órájáig nálam adják be.

Az ingók közbenjöttöm mellett bármikor megtekinthetők. Vevő köteles a vételárát és a vételár után III. fokú bélyegilletéket 24 órával a kezeimbe lefizetni és a megvett ingókat ugyanezen idő alatt átvenni és 8 nap alatt elszállítani.

A választmány a beérkezett ajánlatok felett 1911. évi július hó 6. napján délután 3 órakor Aradon, dr. Mittler Lajos aradi ügyvéd irodájában tartandó ülésen fog határozni, olyképp, hogy előbb szóbeli árverést tart, azután az irásbeli ajánlatokat dönti fel, fenn tartva magának a jogot az ajánlatok közül bármelyiket elfogadni, valamennyit visszautasítani, és esetleg az ingóságokat más módon értékesíteni.

Ha a vevő a fenti árverési feltételeknek eleget nem tette, és különösen ha a kikötött határidőben a vételárát lefizetni vagy az árakat átvenni és elszállítani elmulasztotta, úgy a bánatpénznek el esztésen felül a megvett árak a vevő kárára és veszélyére fognak értékesíteni.

Sem a tömeggondnok, sem a választmány nem vállal szavatosságot az eladásra hirdetett árak minősége, mennyisége és ugyanazonosságaért.

Kelt Aradon, 1911. június 20-ik napján.
Dr. Rosenberg Miksa, ügyvéd.

Egy okos fej

elcsajátítja azon vívmányokat, melyekkel a tápszerkémia a háziasszonyt megajándékozta.

Dr. Oetker sütőpor a 12 f. készítő-pótlásul szolgál, melyet kuglótokat, káposztát és más egyéb tortákat, valamint mindenemü süteményeket és tésztákat lazábbakká, nagyobbakká, jobb ízűvé és könnyebben emészthetővé tesz.

Dr. Oetker pudringpor a 12 f. tejjel főzve, gyermekbarát és finított káposztát készítő, nagyszerű és olcsó tölteléknek szolgál.

Dr. Oetker vanilliacukra a 12 f. csokoládé, tea, puding, tej, mártás és crémé vanillizálására szolgál és teljesen pótolja a drága vanília-csokoládé csomag tartalmát 2-3 jó vanília-csokoládé felel meg.

Kimerítő használati utasítás minden csomagban található.

Élelmiszer üzletben, valamint drogeriában. Ványek ingyen.

Dr. OETKER, Baden-Wien.

Pályázati hirdetmény

Arad városi nagyhalmgyi irásában: Zarándbánya, Keresztessapák, Páfrányos, Kisles, Sörény és Mészárosfalva községeiből alakult és lemondás folytán megüresedett zarándbányai körjegyzői állásra az 1888. évi XXII. t. c. 82. §-a értelmében ezeanol pályázatot nyitok a választás megkezdésére határidőül 1911. június hó 22-én délelőtt 9 óráját a zarándbányai körjegyzői székházhoz kitűzöm.

A körjegyzői javadalmazása:
Készpénz fizetés évi 600 kor.
Szénaváltás 399
Gabonaváltás 800
Fuvar állomány 200
Pajzárndóság váltás 240

Természebeni lakás és házi kert élvezete, és a magánmunkálatokért a szabályrendeletileg megállapított díjak.

Felhívom mindazokat, kik ezen körjegyzői állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. c. 6. §-ában, illetve az 1900. évi XX. t. c. 3. §-ában előírt minősítést igazoló okmányokkal felszerelt folyamódványokat és pedig a közszolgálatban állók felettes hatóságuk útján hozzáb, 1. évi július hó 11-ének d. u. 5 óráig annyval is inkább nyújtsák be, mert az ezen határidőh túl benyújtott folyamódványokat nem fogom elfogadni, hanem mint elkésletten érkezettek vissza fogom utasítani.

Nagyhalmgy, 1911. évi június 21-én.
Lovich Gyula, főszolgabíró.

Tyukszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin készítménye által, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ára együvegnek utasítással együtt 70 fillér.

Szab és kézizzadás

azonnal és teljesen elmúlik ha az izzadó részeket „Peppo” mirigyeket kiszárítja a valódeket megszüntetve festőkeletesen szagtalanítja. Egy üveg ára utasítással együtt 1 korona.

Poloskák

kürtása a legmegfelelőbb módon és teljesen „Phenolsav”-val szórható. A butorokat nem rontja, a poloskának meg a petéit is kürtja. Szaga nem kellemetlen és kezelése rendkívül egyszerű. Egy üveg ára 70 fillér.

Legjobb fekete Hajfestő

a „MELOGEN” Egy pár perc alatt bármely hajat vagy bajszot a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára 421

Kitűnő amerikai „NITER” 6 darab egy eredeti fémdobozban 2 gummi — korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedül készítőnél: gyógyszer-tárban ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben.

Hajós Arpád

